

ΤΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ Κ. ΧΡΥΣ. ΕΥΕΛΠΙΔΗ

Τὸ κοινωνικὸν εἰσόδημα τῶν διαφόρων κλάδων τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας ἀνῆλθε τὸ 1951 εἰς 10 970 δισεκ. καὶ τὸ 1952 εἰς 10 432 δισεκ. δραχμῶν*. Τὰ ποσὰ αὐτὰ ἀντιστοιχοῦν εἰς ἀγοραστικὴν ἀξίαν 31,8 δισεκατ. δραχμῶν προπολεμικῶν διὰ τὸ ἔτος 1951 καὶ εἰς 28,8 δισεκατ. διὰ τὸ 1952, ἔτος μὴ ἐλαιοπαραγωγῆς. Ἐχομεν, λοιπόν, οὐσιαστικὴν αὐξήσιν τοῦ ἀγροτικοῦ μας εἰσοδήματος, ἐν σχέσει μὲ τὸ προπολεμικόν, 11%, διὰ τὸ 1951 καὶ 4%, διὰ τὸ 1952. Ἐξ ἄλλου, τὸ ἀγροτικὸν μας εἰσόδημα, παρὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν ἄλλων κλάδων τῆς ἐθνικῆς μας οἰκονομίας, ἀντιπροσωπεύει τὰ 35,8% τοῦ ὅλου ἐθνικοῦ μας εἰσοδήματος, ἔναντι 38% προπολεμικῶς. Κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα, ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς ἠυξήθη κατὰ 9%, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων κατὰ 4,5%. Ὅβτιω, ἀναλογεῖ, κατὰ μὲν κεφαλὴν ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ εἰσόδημα 2 310 130 δραχ., κατὰ δὲ γεωργικὴν ἐκμετάλλευσιν εἰσόδημα 10 741 000 δραχμῶν (μέσος ὄρος 1951 καὶ 1952).

Ὅσον ἀφορᾷ, τέλος, τὰ ἔξοδα μιᾶς ἀνεκτῆς διαβιώσεως τῆς ἀγροτικῆς οἰκογενείας, παρατηροῦμεν ὅτι αὐτὰ ἀνῆρχοντο προπολεμικῶς εἰς 30 000 δραχμάς διὰ μίαν οἰκογένειαν ἀπαρτιζομένην ἀπὸ 4,5 ἄτομα, ὅπως εἶναι παρ' ἡμῖν ὁ μέσος ὄρος εἰς τὴν ὑπαιθρον. Τοῦτο ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ μέσον εἰσόδημα τῶν μικρῶν ἐκμεταλλεύσεων, ποῦ ἀποτελοῦν τὰ 32,4% τοῦ συνόλου, ἐνῶ μόνον 1,2% τῶν ὑπολοίπων εἶχον ἀνώτερον εἰσόδημα καὶ 59,4% εἶχον εἰσόδημα αἰσθητῶς κατώτερον αὐτοῦ.

* Κοινωνικὸν εἰσόδημα εἰς δισεκατομμύρια δραχμῶν. (Βάσει δεδομένων τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ).

	1938	1951	1952
Γεωργίας	16,09	7178	6619
Κτηνοτροφίας	9,34	3134	3023
Δασῶν	1,45	463	519
* Ἀγροτ. Οἰκοτεχνίας	0,70	270	270

$$\begin{vmatrix} \phi(t) & \phi(t+\alpha) & \phi(t+2\alpha) \\ \phi(t+\alpha) & \phi(t+2\alpha) & \phi(t+3\alpha) \\ \phi(t+2\alpha) & \phi(t+3\alpha) & \phi(t+4\alpha) \end{vmatrix} \geq 0 \quad (22)$$

Διὰ καταλλήλου μετασχηματισμοῦ δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ἔτι ἀπλουστέραν μορφήν τῶν σχέσεων (22). Ἄρκει πρὸς τοῦτο νὰ ἐφαρμόσωμεν τὴν κλασικὴν μέθοδον μετασχηματισμοῦ τῶν ὀρίζουσῶν τοῦ Hankel, ὅτε λαμβάνομεν

$$\begin{vmatrix} \phi(t) & \Delta\phi(t) & \Delta^2\phi(t) \\ \Delta\phi(t) & \Delta^2\phi(t) & \Delta^3\phi(t) \\ \Delta^2\phi(t) & \Delta^3\phi(t) & \Delta^4\phi(t) \end{vmatrix} \geq 0 \quad (23)$$

* Ἐπειδὴ δὲ ἡ $\phi(t)$ εἶναι ἀναλυτικὴ συνάρτησις, καὶ κατὰ συνέπειαν ἀπεί-

Ἡ δαπάνη αὐτὴ στοιχειώδους συντηρήσεως ἀνέρχεται σήμερον εἰς 10 270 χιλιάδας δραχμῶν, ἐκ τῶν ὁποίων 63,7% διὰ τροφήν, 17% δι' ἐνδυμασίαν, 8,8% διὰ κοινωνικά ἐξοδα καὶ 10,5% διὰ γενικά ἐξοδα. Τὰ ἐξοδα τῆς διατροφῆς καλύπτουν, λοιπόν, τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν συνολικῶν δαπανῶν τῆς ἀγροτικῆς οἰκογενείας, σύμφωνα μὲ τὸν νόμον τοῦ Ε. Ἐγκελ, κατὰ τὸν ὁποῖον, ὅσον τὸ εἰσόδημα μιᾶς οἰκογενείας εἶναι μικρόν, τόσο ἡ ἀναλογία τῶν ἐξόδων διατροφῆς εἶναι μεγαλύτερα. Τὸ σιτηρέσιον τοῦτο ἀντιπροσωπεύει ἕνα μέσον ὄρον, διότι εἰς τὴν πράξιν τοῦτο παρουσιάζει σημαντικὰς διαφορὰς κατὰ περιφερείας, ἐποχὰς καὶ περιπτώσεις, ὅπως ἀπέδειξαν διάφοροι προπολεμικῶς γενόμενα τοπικὰ μονογραφία καὶ ἡ σχετικὴ μελέτη τῶν κ. κ. Κ. Ἀλεβιζάτου καὶ Ἀδαμ. Ἰουστινιανού. Ἐπισημαίνεται κατ' ἀντιπροσωπεύει περίπου 3 000 θερμίδας κατ' ἄτομον, ἤτοι 12 000 διὰ τὴν πενταμελῆ οἰκογένειαν. Πρέπει μόνον νὰ σημειωθῆ ὅτι 66,5% τῆς ἀξίας τοῦ προέρχεται ἀπὸ εἶδη παραγόμενα ὑπ' αὐτοῦ τοῦτου τοῦ γεωργοῦ καὶ ὅτι τὰ σιτηρά, κατὰ τὰ 3/4 παραγωγῆς τοῦ ἴδιου τοῦ γεωργοῦ, ἀντιπροσωπεύουν τὰ 28% τῆς ὅλης ἀξίας τοῦ σιτηρέσιου*. Ἐπίσης, ὅτι ἡ ἀξία τῶν εἰς αὐτὸ ἀναγραφόμενων φυτικῶν εἰδῶν ἀποτελεῖ τὰ 76% αὐτοῦ, ἐναντι ἀξίας ζωικῶν εἰδῶν 24%, ἀφοῦ ὁ ἀγρότης μας εἶναι, κατ' ἀνάγκην, φυτοφάγος. Τὰ ἐξοδα ἐνδυμασίας καὶ ὑποδήσεως ἀντιπροσωπεύουν μόνον τὰ 17% τοῦ οἰκογενειακοῦ προϋπολογισμοῦ. Τὰ κοινωνικὰ λεγόμενα ἐξοδα, ἀνερχόμενα εἰς 8,8% τῶν δαπανῶν, δὲν περιλαμβάνουν, σχεδόν, ἐξοδα διασκεδάσεως. Τέλος, τὰ γενικά ἐξοδα, ἀνερχόμενα εἰς 10,5% τοῦ συνόλου, φαλκιδεύονται κατὰ τὸ ἥμισυ ἀπὸ τὴν ἐλλειπῆ ἰατρικὴν «περίθαλψιν» καὶ τὴν ὑπέριμετρον δικηγορικὴν «προστασίαν». Εἰς αὐτὰ δὲν ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν αἱ δαπάναι ἐκπαιδεύσεως ἀγροτοπαίδων πέραν τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, ἀν καὶ συναντῶνται συχνὰ εἰς τὴν πράξιν. Καὶ ὅμως, μόνον 14,07% τῶν ἀγροτῶν μας πραγματοποιοῦν θεωρητικῶς τὸ εἰσόδημα τοῦτο, 0,65% ἔχουν εἰσόδημα ἀνώτερον καὶ τὰ 85,28% ἔχουν εἰσόδημα ἀνεπαρκὲς διὰ μίαν στοιχειώδη συντήρησιν.

* Ἀλλὰ μεγαλύτεραν σημασίαν ἀπὸ τοὺς μέσους ἀριθμοὺς ἐνέχει ἡ κατανομὴ τοῦ εἰσοδήματος τοῦτου. Πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι αἱ ἀποδίδουσαι μεγάλου τερον κοινωνικὸν εἰσόδημα ποτιστικαὶ καλλιέργειαι (κηπευτικαὶ καὶ δενδρώδεις)

Κατὰ γενομένην προσφάτως ἔρευναν εἰς τὴν Γαλλίαν, ἡ αὐτοκατανάλωσις τροφίμων εἰς τὰς ἀγροτικὰς ἐκμεταλλεύσεις κυμαίνεται ἀπὸ 33,8% τῶν ἐξόδων διατροφῆς εἰς τὰς μικρὰς ἐκμεταλλεύσεις μέχρι 53% εἰς τὰς μεγάλας ποὺ διατρέφουν καὶ ἐργάτας. Μέσος ὄρος 44,3%.

ῥως παραγωγίσιμος, δυνάμεθα νὰ δώσωμεν εἰς τὰς σχέσεις (23) τὴν κάτωθι γενικωτέραν ἔκφρασιν

$$\begin{vmatrix} \varphi(t) & \varphi'(t) & \varphi^{(n)}(t) \\ \varphi'(t) & \varphi''(t) & \varphi^{(n+1)}(t) \\ \dots & \dots & \dots \\ \varphi^n(t) & \varphi^{(n+1)}(t) & \varphi^{(2n)}(t) \end{vmatrix} \geq 0 \quad (24)$$

Αἱ συνθήκαι αὗται, διὰ $t = 0$, δίδουν ὅλας τὰς σχέσεις αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ ὑφίστανται μεταξὺ τῶν ροπῶν ἐνὸς νόμου πιθανότητος.

συναντώνται εις τὰς νάνους, πολὺ μικρὰς καὶ μεγάλας ἐκμεταλλεύσεις, ὅπου ὑπάρχει, ἄλλωστε, πληθώρα ἐργασιμῶν χειρῶν, καὶ ἐλάχιστα εις τὰς μετρίας ἢ πολὺ μεγάλας τοιαύτας*.

Ἐπίσης, ἡ πυκνότης τοῦ κτηνοτροφικοῦ πληθυσμοῦ ἐλαττώνεται αἰσθητῶς μετὰ τὴν αὐξήσιν τῆς ἐκτάσεως τῶν ἐκμεταλλεύσεων**. Ἀπὸ μίαν ἔρευναν ἐπὶ τοῦ γεωργικοῦ εἰσοδήματος, τὴν ὁποίαν ἀνέλαβεν τὸ Ἰπουργεῖον Γεωργίας, προκύπτει ὅτι :

Ἐπὶ συνόλου 648 850 ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων ποὺ ἤρουντήθησαν, 11,7% δύνανται νὰ καταταγοῦν εις τὴν α' κατηγορίαν καὶ πραγματοποιοῦν προσόδους ἄνω τοῦ μέσου εἰσοδήματος τῆς περιφέρειας, ἀρκετάς, δηλαδὴ, πρὸς ἱκανοποιητικὴν διαβίωσιν των, μεταχειριζόμεναι ἐπικουρικῶς καὶ ξένα ἐργατικά χέρια. 45,8% ἀπαρτίζουν τὴν β' κατηγορίαν, καὶ κυμαίνονται περὶ τὸ μέσον εἰσόδημα, ὥστε νὰ ἀποξοῦν ἀπὸ τὰς αὐτοκαλλιεργουμένης ἐκμεταλλεύσεις των, καὶ 42,5% συνιστοῦν τὴν γ' κατηγορίαν, ποὺ ἔχουν εἰσόδημα κατώτερον τοῦ συνήθους, δηλαδὴ, τοῦ ἀπαιτουμένου πρὸς συντήρησιν αὐτῶν καὶ τῶν οἰκογενειῶν των. Πρέπει, ὅμως, γὰρ παρατηρήσωμεν ὅτι, ἀπὸ τὴν ἔρευναν αὐτήν, ἡ ὁποία ἀφορᾷ τυπικὰς ἐκμεταλλεύσεις, ἀπεκλεισθήσαν οἱ ἀκτῆμονες, καὶ μαζὶ ὅσοι ἔχουν ἐντελῶς ἀσήμαντον ἔκτασιν, καθὼς καὶ αἱ μεγάλαι ἐκμεταλλεύσεις, ἧτοι ἐν συνόλῳ 8% τῶν ἀσκούντων γεωργικὰς ἐκμεταλλεύσεις, αἵτινες θὰ ἐπηύξανον ὀλίγον τὴν α' καὶ πολὺ περισσότερον τὴν γ' κατηγορίαν. Εἰδικώτερον παρατηροῦμεν ὅτι :

α) Κατὰ κανόνα, εις τὰς περιφέρειας ὅπου ἐφηρμόσθη ἡ ἀποκατάστασις τῶν ἀκτημόνων ἢ ἡ ἐγκατάστασις προσφύγων (Μακεδονία, Θράκη, πεδινὴ Θεσσαλία) ἐπικρατεῖ ἡ β' κατηγορία τῶν ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων, ποὺ ἔχουν μᾶλλον ἐπάρκειαν, ἀλλ' ἐπέρχεται βαθμηδὸν διαφοροποιήσις μετὰ τὴν δυνατότητα διανομῆς τῶν κλήρων.

* Κατανομή καὶ ἐκτάσεις ποιοτικῶν ἐκμεταλλεύσεων:

	Ἀριθμὸς %	Ἐπιφάνεια %
Νάνοι	29	14
Πολὺ μικραὶ	58	57
Μικραὶ	8	24
Μέτριαι	4	3
Μεγάλαι καὶ πολὺ μεγάλαι	1	2
	100	100

** Κατανομή ζώων (εἰς κτηνοτροφικὰς μονάδας)

Τύποι ἐκμεταλλεύσεως	Κτηνοτροφικαὶ μονάδες	Διὰ 100 οτέμματα
Νάνοι	278 411	12,25
Πολὺ μικραὶ	1 297 811	8,47
Μικραὶ	586 579	5,39
Μέτριαι	40 912	3,13
Μεγάλαι	17 380	0,84
Πολὺ μεγάλαι	1 039	0,19

Ἰσολογισμὸς τῶν κτηνοτροφικῶν μονάδων : Μία ἀγέλας ἢ βούβαλος γαλακτοπαραγωγῆς=δύο ἄλλα βοοειδῆ ἢ βούβαλοι=εἰς ἵππος ἢ ἡμίονος=δύο ὄνοι=τέσσαρες χοῖροι=δέκα αἰγοπρόβατα=πενήντα πουλερικά.

β) Ότι εις τὰς ὄρεινὰς περιφερείας (Ροδόπη, Πίνδος, Εὐρυτανία, ὄρεινὴ περιοχὴ Ἀργολίδος, Κυνουρίας, Γορτυνίας, Μεγαλοπόλεως, Φθιώτιδος), καθὼς καὶ εις τὰς ἀγόνους νήσους (Ἀνάφη, Κύθνος) σπανίζει, ἢ δὲν ὑπάρχει, ἡ πρώτη, καὶ ἐνίοτε ἡ δευτέρα κατηγορία, καὶ ὅτι πάντως ἡ πλειοψηφία τῶν ἀγροτῶν ὑπάγεται εἰς τὴν τρίτην. Καθότι, εἰς τὰς περιοχὰς αὐτὰς δὲν παρουσιάζονται ἱκαναὶ δυνατότητες ἀναπτύξεως, καὶ συνεπῶς διαφοροποιήσεως, τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Διὰ τοῦτο, οἱ ἱκανώτεροι τῶν γεωργῶν φεύγουν πρὸς τοὺς κάμπους, τὰς πόλεις ἢ τὸ ἐξωτερικόν, ὅπου καὶ ἀπαρτίζουν τὴν μεγάλην πλειοψηφίαν τῶν μεταναστῶν μας.

γ) Τὸ εἰσόδημα τῶν διαφόρων ἐκμεταλλεύσεων πίπτει ἐφ' ὅσον ἀνερχόμεθα πρὸς ὄρεινότερας περιφερείας. Οὕτω, διὰ τὴν δευτέραν κατηγορίαν συμποσοῦται εἰς 10—12 15—17 ἑκατ. δραχμῶν εἰς τὸν Κάμπον τῆς Λαρίσης, ἀλλὰ κατέρχεται εἰς 10—12 15—17 ἑκατ. εἰς τὴν ἡμιορεινὴν καὶ εἰς 8—9 εἰς τὴν ὄρεινὴν περιοχὴν (Ἐλασσῶνος). Εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Θεσσαλονίκης ἀπὸ 9—12 ἑκατ. δραχμῶν εἰς τὴν πεδιάδα, κατέρχεται εἰς 4—5 ἑκατ. εἰς τὴν ἡμιορεινὴν Β. πλευρὰν καὶ 2,5—3,5 ἑκατ. δραχμῶν εἰς τὴν ὄρεινὴν περιοχὴν. Εἰς τὴν Ἀργολίδα τὸ εἰσόδημα ἀπὸ 20,5—24 ἑκατ. δραχμῶν εἰς τὴν πεδινὴν περιοχὴν, μειοῦται εἰς 6,5—8 ἑκατ. δραχμῶν εἰς τὴν ἡμιορεινὴν καὶ εἰς 2—2,5 ἑκατ. δραχμῶν εἰς τὴν ὄρεινὴν. Τὸ αὐτὸ ἐπιφέρει καὶ εἰς τὴν περιφέρειαν Κατερίνης, ὅπου τὸ εἰσόδημα τῶν ἐκμεταλλεύσεων εἰς τὴν πεδινὴν περιοχὴν, μειοῦται εἰς 13—14 ἑκατ. εἰς τὴν ὄρεινὴν τοιαύτην. Ἀνάλογος εἶναι ἡ μείωσις τοῦ εἰσοδήματος καὶ εἰς τὰς ἄλλας κατηγορίας, ἐφ' ὅσον ἀνερχόμεθα ἀπὸ τὴν πεδινὴν εἰς τὴν ὄρεινὴν περιφέρειαν.

Ἐπομένως, ἡ κατ' ἀρχὴν γενομένη κατάταξις τῶν ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων κατὰ κατηγορίας ἀνταποκρίνεται εἰς μίαν ὑποκειμενικὴν καὶ ὄχι εἰς μίαν ἀντικειμενικὴν καὶ συγκρίσιμον ἐκτίμησιν. Πάντως, τὸ ἥμισυ περίπου τῶν ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων—καὶ συνεπῶς τοῦ ἀγροτικοῦ μας πληθυσμοῦ—ἔχουν εἰσόδημα κατώτερον τοῦ ἀπαιτουμένου διὰ μίαν στοιχειώδη καὶ ἀνεκτὴν διαβίωσιν.

Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ συνόλῳ τῆς ἡ ἀγροτικῆς τάξεως, περιλαμβάνουσα τὰ 56% τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῆς Χώρας, ἀπολαμβάνει μόνον τὰ 35,8% τοῦ συνολικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ἤτοι, κατ' ἀναλογίαν, 45% ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸν ἀστικὸν πληθυσμὸν μας.

Εἶναι ἀληθές ὅτι τὸ Κράτος προβαίνει, διὰ τῶν κοινωνικῶν δαπανῶν, εἰς τὴν ἀναδιανομὴν ἐτησίως 15% περίπου τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ἀλλὰ μέγα μέρος τῶν κοινωνικῶν δαπανῶν ἀφορᾷ τὰς κοινωνικὰς ἀσφαλίσεις, τὴν λειτουργίαν τοῦ Ἰπουργείου Ἐργασίας, τὰς συντάξεις καὶ τὰ νοσήλια τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ τὴν μέτρησιν ἐκπαίδευσιν, τῶν ὁποίων δὲν ἐπωφελοῦνται, κατὰ κανόνα, οἱ ἀγρόται.

Ἐξ ἄλλου, πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ, ἐντελῶς ἀνεπαρκοῦς πρὸς συντήρησίν των, εἰσοδήματος τῶν παραγωγῶν καπνῶν ἐξωτερικῆς καταναλώσεως, τὸ Κράτος διέθεσε, τὸ 1952, τὸ ποσὸν 150 δισεκ. δραχμῶν, διὰ τὴν ἐπιδότησιν τῶν παραγωγῶν καπνοῦ ἐσοδείας 1951, πλὴν τῆς ἐξ 80 δισεκ. δραχμῶν ἐπιδοτήσεως τῶν ἐξαχθέντων τοιούτων καὶ τῆς συγκεντρώσεως, διὰ λογαριασμὸν τοῦ Δημοσίου, καπνῶν ἐσο-

δείας 1950 και παλαιότερων, διὰ τὴν ὅποیان ἐνεκρίθησαν ἕτερα 25 δισεκ. δραχμῶν. Ἐπίσης προβαίνει εἰς τὴν συγκέντρωσιν τοῦ σίτου καὶ μερικῶν ἄλλων σιτηρῶν (κριθῆς, σικάλεως) εἰς τιμὴν ἀνωτέραν τῆς τρεχούσης ἀπὸ τὰ εἰσαγόμενα σιτηρά. Τέλος, καὶ ἡ μέχρι τοῦδε ἐπιδόσεις ἢ ἡ παθητικότης ὠρισμένων ἐξαγομένων γεωργικῶν προϊόντων ἀπετέλουν ἕμμεστον ἐνίσχυσιν τοῦ παραγωγοῦ.

Ταῦτα πάντα ἔχουν βέβαια κάποιαν τοπικὴν ἢ εἰδικὴν σημασίαν, ἀλλὰ δὲν δίδουν λύσιν εἰς τὸ βασικὸν ζήτημα τοῦ χαμηλοῦ εἰσοδήματος τῶν ἀγροτῶν μας. Πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι εἰς ἄλλα σχεδὸν τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη, πλὴν τῆς Μεγ. Βρετανίας καὶ τῆς Δανίας, τὸ εἰσόδημα τῶν ἀγροτῶν ὑστερεῖ κατὰ πολὺ ἀπὸ τὸ εἰσόδημα τῶν ἀστῶν. Ἡ Ἑλλάς, ὁμως, παρουσιάζει τὸ κατώτατον γεωργικὸν εἰσόδημα, ἐκφραζόμενον εἰς δολλάρια, ἀκόμη πρὸ τῆς τελευταίας ὑποτιμῆσεως τῆς δραχμῆς*.

Ἀλλὰ, κατ' ἀρχὴν, αἱ τοιοῦτου εἶδους συγκρίσεις εἶναι ἐπικίνδυνοι, ἐφ' ὅσον περιλαμβάνουν κράτη βιομηχανικοποιημένα, μὲ ἐκχρηματισμένην οἰκονομίαν, καὶ κράτη μὲ ἡμίκλειστον, ἐν πολλοῖς, ἀγροτικὴν οἰκονομίαν, ὅπως ἡ Ἑλλάς. Ὄβτω π.χ. πρὸ ἡμῶν, τὸ ἡμισυ περίπου τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς, ὅσον ὑπόκειται εἰς αὐτοκατανάλωσιν, ὑπολογίζεται εἰς τιμὰς ἐπὶ τόπου, δηλ. κάτω καὶ τῶν τιμῶν χονδρικῆς πωλήσεως, ἐνῶ εἰς τὰ βιομηχανικὰ κράτη, τὰ αὐτὰ προϊόντα ὑπολογίζονται εἰς τιμὰς ἐμπορευμάτων λιανικῆς πωλήσεως, δηλ. πολὺ ἀνωτέρας, ὥστε τὸ εἰσόδημα παρουσιάζεται διογκωμένον. Ἐπίσης, εἰς τὰ κράτη ποῦ εὐρίσκονται ἀκόμη εἰς τὸ στάδιον τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, διαφόροι ἄλλαι, παραγωγικαὶ οὐσιαστικὰ ἀσχολήσεις, ὅταν γίνονται κατ' οἶκον, δὲν ὑπολογίζονται εἰς τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα, ὡς π.χ. ἡ παρασκευὴ ψωμιοῦ, ζυμαρικῶν, γαλακτερῶν, καθὼς καὶ τὸ πλῆθος τῶν ρούχων, ἀλλ' ἀποτελοῦν, εἰς τὰ βιομηχανικὰ κράτη, συστατικὰ τοῦ εἰσοδήματος τῆς βιοτεχνίας. Ἐτσι ἐξηγεῖται διατί μερικὰ κράτη, μὲ ἐμφανῆς μικρότερον εἰσόδημα, εἶναι δυνατόν νὰ εὐρίσκονται εἰς σχετικῶς καλυτέραν οἰκονομικὴν θέσιν, ἰδίως εἰς ἐποχὰς κρίσεως, ἀπὸ ἄλλα ἐκβιομηχανισμένα, ποῦ παρουσιάζουν εἰσόδημα 15 ἢ 20 % ἀνώτερον κατὰ κεφαλὴν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ χωρία ποῦ ἔχουν κλειστὴν ἢ ἡμίκλειστον οἰκονομίαν, ἐν συγκρίσει μὲ ἄλλα ποῦ ἔχουν ἐκχρηματισμένην οἰκονομίαν.

Μικρὰ ἐσωτερικὴ ἀνακατανομὴ τοῦ γεωργικοῦ εἰσοδήματος ἐπέρχεται διὰ τῆς χρησιμοποίησεως ὑπὸ τῶν μέσων καὶ μεγάλων ἐκμεταλλεύσεων γεωργικῶν ἐργατῶν, ποῦ ἀνήκουν συνήθως εἰς τὴν γ' κατηγορίαν, ποῦ ἔχουν, δηλαδὴ, νάνους ἢ πολὺ μικρὰς ἐκμεταλλεύσεις, ὥστε νὰ διαθέτουν τὰς πλεοναζούσας ἐργατικὰς χεῖρας τῶν. Ἀλλὰ, ὅπως εἶναι φυσικόν, εἰς μίαν χώραν μὲ πολλοὺς ἀκόμη ἀκτιμόνας καὶ μὲ σοβαρὰν ὑποαπασχόλησιν τῶν κτηματιῶν, τὰ ἀγροτικὰ ἡμερομίσθια εἶναι μᾶλλον χαμηλά, ἂν καὶ δὲν ἐπιβαρύνονται μὲ κοινωνικὰς δαπάνας, ποῦ ἀνέρχονται εἰς 4% — 19% εἰς ἄλλα κράτη**. Ἐξ ἄλλου, αἱ δυνατότητες ἀπασχολήσεως τῶν ἀγροτικῶν ἐργατῶν εἶναι περιορισμένοι παρ' ἡμῶν, ὡς ἐκ τῆς στε-

* *Γεωργικὸν εἰσόδημα κατὰ κεφαλὴν ἐργαζομένων, εἰς δολλάρια :*

* Ἄνω τῶν 1 000 δολ. εἰς Μεγ. Βρετανίαν, Βέλγιον, Δανίαν καὶ Ἑλβετίαν. Περὶ τὰ 850 δολ. εἰς Σουηδίαν, Ὁλλανδίαν καὶ Λουξεμβούργον. Περὶ τὰ 550 δολ. εἰς Νορβηγίαν, Γαλλίαν, Ἰρλανδίαν καὶ Δυτικὴν Γερμανίαν. Τέλος 350 ἕως 400 δολ. εἰς Ἑλλάδα, Φινλανδίαν καὶ Ἰταλίαν.

** *Ἡμερομίσθιον ἀγροτικῶν ἐργατῶν τὸ 1951/52, μαζί μὲ τὰς κοινωνικὰς ἐπι-*

νόητος της γης, και ελαττώνεται κατ' έτος, δια της μηχανοποίησης της γεωργίας μας. Ούτως, ο αριθμός των αγροτικών εργατών, που ανήρχοντο κατά την τελευταία υπάρχουσα σχετική στατιστική του 1929 εις 13,5%, υπολογίζομεν ότι θα έχη περιορισθή σήμερα, μετά την εφαρμογή των αγροτικών νόμων, εις 10%, κατ' ανώτατον όριον, των διατιθεμένων εις την γεωργικήν εκμετάλλευσιν ήμερομισθίων.

Τò ανεπαρκές γεωργικόν εισόδημα των αγροτών, ιδία της γ' κατηγορίας, έπαυξάνεται συχνά και δι' άλλων εξωγεωργικών προσόδων, προερχομένων εκ συλλογής αυτοφυών φυτών (χόρτα, βότανα, δαφνόφυλλα, γλυκορίζα κτλ.), των οποίων την αξίαν υπολογίζομεν εις 40 δισεκ. δραχμών, και κυρίως εξ έμβασμάτων των εργαζομένων τέκνων των εις την άλλοδαπήν, εις τας πόλεις ή εις ξένας προς την αγροτικήν οικονομίαν εργασίας. Ο γεωργός, μη έχων αρκετά προϊόντα να εξαγάγη ή να πωλήση, προσβάνει εις εξαγωγήν των τέκνων του (μετανάσται, εργάται, εργά ή να πωλήση, προσβάνει εις εξαγωγήν των τέκνων του (μετανάσται, εργάται, εργά τριαί κτλ.) και όχι σπάνια δια να πληρώση τò έλλειμμα της ύποθηκευθείσης γης του, διέθετεν ο ίδιος την εργασίαν του έξω από αυτήν. Αλλά μεταπολεμικώς οι εξωγεωργικοί πόροι έμειώθησαν κατά πολύ :

α) Η μετανάστευσις περιορίσθη, και μαζί με αυτήν και τὰ έμβόσματα μεταναστών. Από 3 192 έκατ. δραχμών, τò 1938, κατήλθον εις 70 δισεκ. δραχμών, τò 1952, αγορατικής αξίας 745 έκατ. δραχμών τού 1938. Εξ αυτών, τὰ 60% τουλάχιστον, περιέρχονται εις τούς αγρότας, ώρισμένων ιδία περιφερειών (όρεινή Πελοπόννησος, Νήσοι, Δυτ. Μακεδονία).

β) Τὰ δημόσια έργα δέν χρησιμοποιούσιν πλέον σοβαρόν αριθμόν εργατικών χερών, ως εκ της μηχανοποίησης των. Εξαίρεσις, τὰ έργα Πρόνοια Εργασίας, που αποβλέπουσιν, κυρίως, εις την οικονομικήν ένίσχυσιν των πτωχοτέρων αγροτικών περιφερειών, αλλά εις τὰ όποια έμειώθη τò παρεχόμενον εκ του προϋπολογισμού ποσό, από 50 δισεκ. κατά τὰ έτη 1950 και 1951, εις 25 κατά τò έτος 1952)53.

γ) Αί μεταφοραί, που έγέγοντο κατά μέγα μέρος με ζώα και κάρρα των αγροτών, γίνονται σήμερα, αποκλειστικώς σχεδόν, δι' αυτοκινήτων, ακόμη και των γεωργικών προϊόντων που μεταφέρονται εις την αγοράν.

δ) Η κατοχύρωσις μερικών επαγγελμάτων (καπνεργάται, εργάται Ξενοδοχείων κλπ.) έμποδίζει πολλούς αγρότας να εργασθούσιν, ως άλλοτε, εις τας πόλεις περιοδικώς. Εξ άλλου, ή χαλάρωσις των οικογενειακών δεσμών ελαττώνει τὰ έμβόσματα των παιδιών από τας πόλεις εις τò χωριό, όπου, άλλοτε, δέν αποβλέπουσιν πλέον να επιστρέψουσιν.

Πρέπει, όμως, να σημειώσωμεν ότι, ήδη προπολεμικώς, έμειώθησαν και ώρισμένα υποχρεώσεις πληρωμής των αγροτών, ως αι της φορολογίας έγγείου προσόδου, που περιορίσθη ουσιαστικώς από τού 1932 εις τινας μόνον καπνοπαραγωγούς έσωτερικής καταναλώσεως, και ελιγότεσπαν σημαντικώς τὰ καταβαλλόμενα ενόκια της γης, ως εκ της απαλλοτριώσεως των μεγάλων ή κολληγικώς καλλιεργουμένων αγροκτημάτων.

βαρύνσεις καθ' ώραν εις δολάρια :

*Ελλάς 0,17 (σήμερα εις τò ήμισυ τούτου, ως εκ της ύποτιμήσεως της δραχμής), Πορτογαλία 0,09, Ιταλία 0,13, Γερμανία 0,23, Γαλλία 0,27, Ολλανδία 0,30, Μεγ. Βρετανία και Έλβετία 0,32, Βέλγιον 0,40, Σουηδία 0,48.

"Όσον αφορά, τέλος, τὴν τάσιν τοῦ γεωργικοῦ εἰσοδήματος, παρατηροῦμεν ὅτι ἡ μέση ἔτησία αὐξησις τοῦ ἀνήρχετο προπολεμικῶς (1927—1939) εἰς 9,8%, παρὰ τὴν παρεμβληθεῖσαν γεωργικὴν κρίσιν. Δεδομένης ὁμῶς τῆς ὑποτιμῆσεως τοῦ νομίσματός μας, αὕτη ὑποβιβάζεται εἰς 6,1% ἐκφραζομένη εἰς τιμαριθμικὰς δραχμὰς. Ἀπὸ τῆς σχετικῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς ἐργασίας εἰς τὴν ὑπαιθρον, ἡ μέση ἔτησία αὐξησις τοῦ γεωργικοῦ μας εἰσοδήματος ἀνέρχεται εἰς 2,2% (τετραετία 1949—1952). Ἐκφραζομένη, ὁμῶς, εἰς τιμαριθμικὰς δραχμὰς ἡ αὐξησις, μετατρέπεται εἰς μείωσιν 10% ἔτησίως, ἐν συγκρίσει μὲ τὸ βασικὸν ἔτος 1948, πρᾶγμα ποῦ ἀποδεικνύει, καλῦτερον παντὸς ἄλλου, τὴν σβαρὰν γεωργικὴν κρίσιν ποῦ ὑπάρχει εἰς τὴν Χώραν.

Αἱ καλλιεργητικαὶ δαπάναι ποικίλλουσι, ἀναλόγως τοῦ εἴδους τῶν καλλιεργειῶν, τῆς ἀποδόσεως καὶ τῆς ἐντάσεως αὐτῶν. Δυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν αὐτὰς εἰς τρεῖς κατηγορίας :

α) Τὰς καλυπτομένας ἀπὸ τὴν παραγωγὴν τῆς ἰδίας ἀγροτικῆς ἐκμεταλλεύσεως, δηλ. ἀπὸ προϊόντα χρησιμοποιοῦμενα εἰς τὴν παραγωγὴν, ἀντὶ γὰρ πωληθῶν. Ὁ ὑπολογισμὸς τῶν δὲν εἶναι εὐχερῆς καὶ διὰ τοῦτο προτιμᾶται ἡ μὴ ἀναγραφή τῶν οὕτω χρησιμοποιοῦμένων προϊόντων εἰς τὰ ἔσοδα (κόπρος, δεινδρύλλια, βέργαι· καὶ κλάδοι κτλ.), ἢ ἡ ἀμέσως ἐκ τῆς παραγωγῆς ἀφαίρεσις τῶν (σπόροι, κτηνοτροφαί, μικρὰ ζῶα, ὡς πρὸς ἐκκόλαψιν κτλ.), χωρὶς νὰ ὑπολογισθῶν εἰς τὸ γεωργικὸν εἰσόδημα.

β) Τὰ ἐξωθεν ἀγοραζόμενα εἶδη, εἴτε ἔτησίως (κτηνοτροφαί, σπόροι, λιπάσματα, φυτοπαθολογικὰ φάρμακα, ἐντομοκτόνα, κτηνιατρικὰ εἶδη, καύσιμα, ἤλεκτρισιμός, ἐλαιοθλιπτικά, σπάγγος θεριστικὸς, κτλ.), εἴτε περιοδικῶς, ὅποτε πρέπει νὰ ὑπολογισθῇ ἢ ἀπόβεσις τῶν (μηχανήματα, ἐργαλεῖα, μεταφορικὰ μέσα, ζῶα, χάμουρα, σάκκοι κτλ.). Εἰς τὰ ἔξοδα αὐτὰ πρέπει νὰ προσθέσωμεν τοὺς πληρωνομένους διὰ δάνεια τόκους καὶ τὰ τυχόν ἀσφάλιστρα. Ἐπειδὴ, ὁμῶς, πολλὰ εἶδη ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀγοράζονται ἀπὸ ἄλλους γεωργοὺς ἢ κτηνοτρόφους, τῶν ὁποίων ἀποτελοῦν ἔσοδον ἀντίστοιχον πρὸς τὴν δαπάνην τῶν ἀγοραζόντων, εἰς τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος συνήθιζεται νὰ ἀναγράφεται ἡ ἀξία τῶν εἰσαγομένων μόνον ζῶων, σπόρων ἢ κτηνοτροφῶν.

γ) Τὰ ἐργατικά ἡμερομίσθια, χορηγούμενα, ἐν Ἑλλάδι, κυρίως ἀπὸ τὸν ἀσκοῦντα τὴν ἀγροτικὴν ἐκμετάλλευσιν καὶ τὴν οἰκογένειάν του. Ἐν τούτοις, εἰς τὰς μεγάλας καὶ πολὺ μεγάλας ἐκμεταλλεύσεις μεταχειρίζονται τακτικὰ ξένα χέρια, ἐνῶ εἰς τὰς μετρίας καὶ κάποτε καὶ εἰς τὰς μικρὰς χρησιμοποιοῦν αὐτὰ κατὰ περιόδους (θερισμός, τρύγος). Πρέπει ἀκόμη νὰ ὑπολογισθῇ ποσοστὸν 5% περίπου τῶν μικροτέρων ἐκμεταλλεύσεων, ποῦ ἀνήκει εἰς ἐπαγγελματίας ἀσκοῦντας δευτερευόντως τὴν γεωργικὴν ἐπιχειρήσιν καὶ χρησιμοποιοῖ, συνήθως, ξένα ἐργατικά χέρια. Ἐπίσης, ὡρισμένοι γεωργικαὶ ἐργασίαι γίνονται συνήθως ἀπὸ ξένους (κοινοτικαὶ βοσκαὶ μεγάλων ζῶων, ποιμένες κοινῶν κοπαδιῶν, ὕδατοδιανομεῖς, ἐργάται καταπολεμῆσεως τοῦ δάκου, ἀγροφύλακες) ποῦ πληρώνονται μηνιαίως ἢ εἰς εἶδος. Τέλος, ὁ ἀγρότης πληρώνει συχνὰ ἀμοιβὴν μηνιαίως ἢ κατὰ καιροὺς καὶ εἰς εἰδικούς χρησίμους εἰς τὴν ἐργασίαν του : κτηνιάτρους, μηχανικούς, οἰνολόγους.

δ) Τὸ ἐνοίκιον (ράνταν) τῆς γῆς. Ἄλλ' ὅπως εἶδομεν, τὰ 92% τῶν καλ-

λιεργουμένων εκτάσεων ἀνήκουν εἰς τοὺς ἀσκοῦντας τὴν γεωργικὴν ἐπιχειρήσιν καὶ μόνον αἱ ὑπόλοιποι πληθύνουν ἐνοίκιον ἢ γεώμορον. Ἐπομένως, οἱ γεωργοὶ καὶ μόνον αἱ ὑπόλοιποι πληθύνουν ἐνοίκιον ἢ γεώμορον. Ἐπομένως, οἱ γεωργοὶ μας καρποῦνται, κατὰ κανόνα, τὸ ἐνοίκιον τῆς γῆς ποῦ καλλιεργοῦν (τόκος κεφαλαίου γῆ). Δὲν συμβαίνει, ὅμως, τὸ ἴδιον μὲ τοὺς κτηνοτρόφους, σημαντικὸν ποσοστὸν τῶν ὁποίων πληθύνει ἐνοίκιον βοσκῶν, ἔστω καὶ μειωμένον δυνάμει τοῦ ἐνοικιστοῦ αὐτῶν, ἢ δικαίωμα βοσκῆς ἐπὶ τῶν κοινοτικῶν βοσκῶν. Ἐπίσης, ἐκ τῶν δατῶν, τὰ 63% ἀνήκουν εἰς τὸ Δημόσιον, 15% εἰς κοινότητάς καὶ μόνον 22% εἰς ἰδιώτας, οἱ ὅποιοι, συνήθως, προσφεύγουν εἰς ἄλλους ἐπιχειρηματίας πρὸς ἐκμετάλλευσίν των. Τέλος, μερικοὶ παραγωγοὶ πληθύνουν τὸ ποτιστικὸν ὕδωρ εἰς ξένους ἰδιοκτίτας αὐτοῦ. εἴτε εἰς δήμους (Θήβαι), εἴτε εἰς ἰδιώτας.

Αἱ ἀνωτέρω δαπάναι, ἀθροισόμεναι, ἀποτελοῦν τὸ ἐκ τῆς γεωργικῆς ἐκμεταλλεύσεως εἰσόδημα, εἰς τὸ ὅποιον θὰ πρέπει νὰ προσθέσωμεν τὸν τόκον τοῦ ὑπολοίπου τοῦ γεωργοῦ χρησιμοποιομένου ἰδίου κεφαλαίου (ζῶων, μηχανῶν, καλλιεργητικῶν) καὶ ἐνίοτε μικρὸν καθαρὸν κέρδος 0,5 — 1% τοῦ ἐπιχειρηματίου.

Ἰδιαίτεράν σημασίαν παρουσιάζει, διὰ τὸν παραγωγόν, τὸ ποσοστὸν τῶν ὑπολοίπων πληθύνουμένων, ἀμέσως ἢ ἠμέσως, δαπανῶν. Τοῦτο ποικίλλει κατὰ καλλιέργειαν, περιφέρειαν καὶ συνθήκας, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ γενομένης ἐρεύνης ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας. Κατὰ κανόνα, τὸ ποσοστὸν τῶν δαπανῶν ἀυξάνει ἐφ' ὅσον ἀυξάνει καὶ ἡ ἐκτασις τῆς ἐκμεταλλεύσεως, διότι:

α) Εἰς τὰς μικροτέρας ἐκμεταλλεύσεις ἢ ἐργασία παρέχεται, συνήθως, ὑπὸ αὐτῆς τῆς οἰκογενείας καὶ, ἐπομένως, δὲν ὑπολογίζεται εἰς τὰς δαπάναις.

β) Εἰς τὰς μικροτέρας ἐκμεταλλεύσεις δὲν γίνεται χρῆσις μηχανημάτων, ὅπως ὅσοι δὲν ἐπιβαρύνονται μὲ ἀποσβέσεις αὐτῶν. Ἀκόμη καὶ ὁ ἀλωναρισμὸς καὶ πάντως ὁ ἐκκοκισμὸς ἀραβοσίτου γίνονται, συνήθως, ὑπὸ τοῦ ἀσκοῦντος τὴν γεωργικὴν ἐκμετάλλευσιν, ὥστε νὰ μὴ καταβάλλῃ οὗτος δικαίωματα.

γ) Εἰς τὰς ἐτησίας σκαλιστικὰς καὶ κηπευτικὰς καλλιεργείας (καπνός, βαμβάκι, μπιστόνια κτλ.), ποῦ ἐντοπίζονται συνήθως εἰς τὰς μικροτέρας γεωργικὰς ἐκμεταλλεύσεις, τὰ μὴ ὑπολογιζόμενα οἰκογενειακὰ ἡμερομίσθια ἔχουν πρωτεύουσαν οἰκονομικὴν σημασίαν, ὑπερβαίνοντα τὰ 50% τοῦ συνόλου τῶν δαπανῶν.

Κατὰ τὴν Στατιστικὴν Ὑπηρεσίαν τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ, τὰ πληθύνουσα ἐξόδα τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς, κυμαίνονται ἀπὸ 9,5—12% τῆς ἀξίας αὐτῆς, ἄνευ ὑπολογισμοῦ τῆς ἀξίας τῶν παραγομένων ἐγχωρίως κτηνοτροφῶν, τῶν σπόρων, τῶν ἀλωνιστικῶν καὶ τῆς κόπρου*. Ἄλλ* ὁ γεωργὸς εἶναι πολὺ συχνὰ ὑποχρεωμένος νὰ ἀγοράζῃ ἀπὸ ἄλλους παραγωγούς κτηνοτροφὰς, σπόρους,

* Δαπάναι γεωργίας (1952)

	Δισεκ. δραχ.	% τοῦ εἰσοδήματος
Κτηνοτροφία	144	1,3
Σπόροι εἰσαχθέντες	23	0,2
Λιπάσματα φάρμακα	355	3,2
Εἰσαγόμενα ζῶα	25	0,2
Πετρέλαιον, ἠλεκτρισμὸς	56	1,1
Συντηρήσεις καὶ ἀπόσβεσις μηχανῶν	232	2,2
* Ἄλλα ἀγαθὰ καὶ ὑπηρεσίαι	253	2,3
* Ἐκθλιπτικὰ ἐλαιῶν	67	0,6
Τόκοι εἰς ΑΤΕ καὶ ἀσφάλιστρα	164	1,5
Σύνολον	1319	12,6

δενδρόλια, ζώα, ἀκόμη καὶ κόπρον, ἢ νὰ πληρώνη ἐποχιακὰ ἢ τακτικὰ ἡμερομίσθια εἰς ἄλλους καὶ πολὺ συχνὰ ἀλτωνιστικὰ δικαιώματα, ἐνίοτε ἐνοίκια γῆς ἢ δικαιώματα ὕδατος, φόρους κοινοτικούς κ.ἄ., ἐνοίκια ἢ δικαιώματα μηχανημάτων, δικαιώματα ἐπιβάσεως ζώων, τόκους εἰς ἐξωτραπέζικα δάνεια, κλπ. Διὰ τοῦτο αἱ δαπάναι τοῦ υπερβαίνουν εἰς τὴν πράξιν κατὰ πολὺ τὸ ὡς ἄνω ποσοστὸν.

Αἱ δαπάναι αὗται ὑπολογίζονται περίπου εἰς τὸ ἡμῖσι τῆς ἀκαθαρίστου προσόδου ἐκ τῆς γεωργίας καὶ τῆς κτηνοτροφίας καὶ υπερβαίνουν τὸ ποσοστὸν τοῦτο εἰς τὴν α' κατηγορίαν τῶν ἐκμεταλλεύσεων, ποὺ πληρῶνουν συχνὰ ξένας ἐργατικὰς χεῖρας, ἐνῶ ὑπολείπεται αὐτοῦ εἰς τὰς β' κατηγορίας ἐκμεταλλεύσεις, ὅπου ὁ παραγωγὸς ἐκτελεῖ αὐτοπροσώπως ὅλας τὰς ἐργασίας, καθὼς καὶ εἰς τὰς γ' κατηγορίας ἐκμεταλλεύσεις, ὅπου ὁ γεωργὸς ἀποφεύγει τὴν χρησιμοποίησιν τῶν μηχανῶν, ἀλλ' εἶναι συχνὰ ὑποχρεωμένος νὰ προσφεύγῃ εἰς πληρωνόμενα μέσα πρὸς καλλιέργειαν τῶν ἀγρῶν του (ξένα ζευγάρια, νερὸ κ.τ.λ.), ὅποτε αὐξάνει τὸ ποσοστὸν τῶν δαπανῶν του (*). Αἱ δαπάναι αὗται αὐξάνουν μὲ τὴν ἔντασιν τῆς καλλιεργείας (μεγαλυτέρα χρησιμοποίησις λιπασμάτων, φαρμάκων, κτηνοτροφῶν) καὶ μὲ τὴν μηχανοποίησιν αὐτῆς, ἀλλ' ἐλαττοῦνται, σχετικῶς μόνον, μὲ τὴν αὐξησιν τῶν ἀποδόσεων.

Ἐκτὸς τῶν καλλιεργητικῶν ἐξόδων, μέρος τοῦ ἀγροτικοῦ εἰσοδήματος διατίθεται εἰς ἐπενδύσεις, κυρίως εἰς αὐτὴν τὴν γεωργικὴν ἐκμετάλλευσιν. Ὑπελογίσασμεν μετὰ τοῦ κ. Φοίβου Ἀναστασιάδη ὅτι προπολεμικῶς (περίοδος 1927—39) ὁ ἀγρότης διέθετε 2% ἐκ τοῦ εἰσοδήματός του εἰς ἐπενδύσεις, (μηχανήματα, ζῶα, ἔργα). Ἐκτὸς τούτου, ὅμως, ἐπραγματοποιεῖ ἐκ τῆς προσωπικῆς του ἐργασίας καὶ ἄλλας ἐπενδύσεις, μὴ ἀποτιμωμένας εἰς χρῆμα (ἐκχερῶσεις, φυτεῖαι, ἀναθαμίδες, κτλ), τῶν ὁποίων ἡ ἀξία ἀντεπροσώπευε 38% τοῦ εἰσοδήματός του. Τέλος, τὸ Κράτος ἐδαπάνη ἐτησίως δι' ἐπενδύσεις εἰς τὸν γεωργικὸν τομέα ποσὰ ἀνερχόμενα εἰς 1,9% τοῦ γεωργικοῦ εἰσοδήματος. Ἦτοι, τὸ σύνολον τῶν γεωργικῶν ἐπενδύσεων ἔφθανε, προπολεμικῶς, τὰ 7,7% καὶ ἐκ τούτων παρετρηεῖτο ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος αὐξησις τῆς παραγωγικότητος τῆς γεωργίας μας, ἐκφραζομένη εἰς γεωργικὸν εἰσοδήμα. Μεταπολεμικῶς, τμήμα τῶν γενομένων μέχρι τοῦ 1950 ἐπενδύσεων ἐπέφεραν τὴν ἀποκατάστασιν τῶν κατὰ τὴν κατοχὴν καὶ τὴν ἀνταρσίαν ζημιῶν, ἰδίᾳ εἰς ἔργα, ζῶα καὶ φυτείας. Τὸ Ὑπουργεῖον Συντονισμοῦ ὑπολογίζει τὸ σύνολον τῶν ἐπενδύσεων εἰς τὸν γεωργικὸν τομέα εἰς 3,60% τοῦ κοινωνικοῦ εἰσοδήματος αὐτοῦ διὰ τὸ 1950 (ἀνώτατον), 2,50% διὰ τὸ 1951 κα-

* Τὰ καλλιεργητικὰ ἐξόδα, μαζί μὲ τὰς ἀποσβέσεις, ποικίλλουν εἰς τὴν περιφέρειαν Θεσσαλονίκης ἀπὸ 60—43%, εἰς τὴν πεδινὴν Κορινθίαν, ἀπὸ 67—42%, εἰς τοὺς καπνοπαγωγούς γαικάδες Δράμας ἀπὸ 52—33%, εἰς τὸν σιτοπαρκαγωγὸν κάμπον Λαρίσης ἀπὸ 44—33%. Εἰς τὴν πεδινὴν Ζάκυνθον (σταφίς) ἢ κατὰ κατηγορίας ἀναλογία ἀνέρχεται κατὰ κατηγορίας εἰς 44%, 33% καὶ 17%. Εἰς τὴν ὄρεινὴν περιφέρειαν Λαγκαδᾶ (καπνός) εἰς 56, 51, 45%. Εἰς τὴν μεσογειακὴν περιφέρειαν Κρήτης, ὅπου δεσπόζουν ἡ ἄμπελος καὶ ἡ ἐλαία, ἡ ἀναλογία ἀνέρχεται εἰς 49—66% διὰ τὴν α' κατηγορίαν, εἰς 26—50% διὰ τὴν β' κατηγορίαν καὶ εἰς 22—34% διὰ τὴν γ' κατηγορίαν. Τέλος, εἰς τὴν κτηνοτροφικὴν περιφέρειαν Πίνδου αἱ κατὰ κατηγορίας δαπάναι ἀνέρχονται εἰς 65%, 42% καὶ 28%. Σημειωτέον, ὅτι εἰς τὴν Γαλλίαν, αἱ καλλιεργητικαὶ δαπάναι ποικίλλουν ἀπὸ 20,2 ἕως 65,3%. Ἄλλ' εἰς μικρὰς ἐκμεταλλεύσεις 50—100 στρεμμάτων, ὡς τὸ πλεῖστον τῶν παρ' ἡμῖν, ἀνέρχονται εἰς 38,8 μέχρι 48,2%, ἂν καὶ αὗται, ἐκεῖ, ἐλάχιστα ἐπιβαρύνονται μὲ τόκους.